

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ГАЙДА ТАРАС ЮРІЙОВИЧ

УДК 65.011.8:330.4

**СИСТЕМА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління
підприємствами (за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Тернопіль – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Тернопільському національному економічному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Ляшенко Оксана Миколаївна,
Тернопільський національний економічний університет,
завідувач кафедри міжнародних економічних відносин і
міжнародної інформації.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Устенко Андрій Олександрович,
Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу, професор кафедри менеджменту
і адміністрування;

кандидат економічних наук
Валькова Наталія Вячеславівна,
Хмельницький національний університет,
доцент кафедри обліку та аудиту.

Захист відбудеться 24 грудня 2015 р. об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.082.03 Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46020, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11а, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46020, м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розісланий 23 листопада 2015 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, доцент

І. Я. Омецінська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В епоху становлення інформаційного суспільства, в якій сьогодні живе людство, значення і роль інформації кардинально змінилися. Вміння ідентифікувати, аналізувати, систематизувати, узагальнювати потрібні інформаційні потоки стали суттєвою конкурентною перевагою окремої людини, підприємства, країни. У зв'язку із зростанням значущості інформації як нового фактора виробництва, прискоренням процесів глобалізації, у т. ч. інформаційних, а також з інтенсифікацією зовнішньої торгівлі, у вітчизняних підприємств виникла гостра потреба у забезпеченні актуальною інформацією та інструментах її аналізу для ведення ефективної конкурентної боротьби на зовнішніх ринках. Вітчизняні та зарубіжні експерти однозначно визнають продукцію вітчизняних підприємств харчової промисловості конкурентоспроможною на світових ринках, що може забезпечити приріст частки в загальному експорті нашої держави.

Проблематика нарощення експорту вітчизняних підприємств в умовах появи доступу України до глобальних ринків завдяки членству в СОТ і активізації євроінтеграційних процесів набула підвищеної гостроти в сучасних умовах. Проте, разом із цим, виникли певні проблеми, зокрема: невідповідність вітчизняних підприємств до ведення конкурентної боротьби на світовому рівні; відсутність інформаційної підтримки прийняття рішень на закордонних ринках; нестача досвіду самостійної практичної роботи на зарубіжних ринках; застосування застарілих і недосконалих методів аналізу закордонних ринків; відсутність надійних джерел ринкової інформації тощо. Водночас у корпорації світового рівня наявні сучасні методи й інструменти отримання та аналізу ринкової інформації, потужна розвинута інфраструктура у країнах їхнього базування щодо забезпечення інформацією конкурентного характеру із різних питань (державні та недержавні установи, компанії, що надають інформаційно-аналітичні послуги на комерційній основі).

Вищезазначене свідчить про актуальність проблематики створення систем інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств як реального інструмента підвищення їхньої конкурентоспроможності на закордонних ринках.

Різним аспектам проблематики дослідження присвячені праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених. Найбільш вагомий внесок у дослідження теорії і практики інформаційно-аналітичної діяльності на рівні підприємств зробили такі науковці, як: Н. Валькова, В. Галіцин, В. Лазарєв, Д. Ланде, П. Лун, О. Ляшенко, О. Матвієнко, З. Партико, Г. Почепцов, Е. Тофлер, А. Устенко, Е. Ющук та ін. Окремі питання, які пов'язані з інформаційно-аналітичними процесами на підприємствах, вивчали: В. Вернадський, Д. Вессет, Н. Вінер, В. Глушков, Б. Евелсон, Р. Коуз, Ю. Курносов, М. Портер, Дж. Стігліц, К. Фляйшер, К. Шенон, Р. Ямароне та ін. Проблема експортно-імпоротної діяльності підприємств харчової промисловості України присвячені праці таких вчених, як: Л. Дейнеко, С. Петруха, Ю. Ушкаренко, Е. Шелудько та ін.

Базуючись на значному науковому доробку вчених, слід зазначити, що не повністю вирішеними нині є, зокрема, такі проблеми: наявність малої кількості прикладних рішень для підприємств харчової промисловості, відсутність орієнтації інформаційно-аналітичних систем на вітчизняні малі та середні фірми тощо.

Неповнота конкретних наукових напрацювань у цій сфері та критична потреба для відповідних суб'єктів господарювання у науковому обґрунтуванні та практичних розробках щодо організації інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності зумовили актуальність теми дисертаційної роботи, дали змогу визначити мету, завдання і напрями дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану таких науково-дослідних робіт Тернопільського національного економічного університету: «Нові умови конкуренції на світовому ринку та перспективи підвищення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних промислових підприємств» (державний реєстраційний номер 0110U001136), у межах якої розроблено підхід до формування інформаційної бази вітчизняних підприємств, та «Методологія кон'юнктурних досліджень національного ринку продукції харчової промисловості» (державний реєстраційний номер 0110U008608), в якій автор здійснив аналіз стану інформаційного забезпечення підприємств харчової промисловості та запропонував шляхи впровадження інформаційних систем на підприємствах з обмеженими бюджетами; а також у рамках госпдоговірної науково-дослідної роботи «Інформаційно-аналітичне забезпечення та моделі оптимальної стратегії розвитку підприємства» (державний реєстраційний номер 0113U004323), де запропоновано концепцію вдосконалення інформаційно-аналітичних систем на підприємствах.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичного інструментарію побудови і функціонування системи інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств харчової промисловості.

Реалізація визначеної мети дослідження передбачає вирішення таких завдань:

- удосконалити тлумачення терміна «інформація» в контексті інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств;
- дослідити способи ідентифікації головних інформаційних потреб підприємства, що визначають пріоритетність і напрями здійснення інформаційно-аналітичної роботи;
- систематизувати джерела інформаційної бази для системи інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств харчової промисловості, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність;
- узагальнити методичні підходи до аналізу середовища функціонування підприємства та ринкової кон'юнктури і на цій основі побудувати модель оточення фірми як початкового елемента інформаційно-аналітичної системи;
- проаналізувати тенденції розвитку експортоорієнтованих підприємств харчової промисловості України та поточного стану їхнього інформаційно-аналітичного забезпечення;
- сформулювати модельну конструкцію та розробити систему інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств харчової промисловості, а також виявити шляхи її практичного впровадження і використання, в т. ч. компаніями малого і середнього розміру;

– розробити комплексну систему показників, яка дасть змогу оцінити ризиковість виходу вітчизняних підприємств харчової промисловості на закордонний ринок;

– удосконалити методику вимірювання ефективності та ефектів від впровадження системи інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності на вітчизняних підприємствах харчової промисловості.

Об'єктом дослідження є інформаційно-аналітична діяльність на підприємствах.

Предметом дослідження є інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств харчової промисловості.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною базою дисертаційної роботи є загальні та спеціальні наукові методи: історичного аналізу (при дослідженні поняття «інформація», інституційного аспекту інформаційно-аналітичного забезпечення, досвіду провідних аналітичних компаній); логічного аналізу (при визначенні співвідношення аналітичних методів із різних сфер економічної науки); економіко-статистичного аналізу (при аналізі стану інформаційно-аналітичного забезпечення на вітчизняних підприємствах, виробництва-експорту харчової промисловості України); системного та порівняльного аналізу (при виявленні інформаційних потреб підприємств, компонентів для синтезу аналітичної системи); синтезу (для побудови функціональної моделі інформаційно-аналітичного забезпечення, визначення перспективної організаційної структури харчових підприємств, які досліджено); аналогії (при удосконаленні методу оцінювання ефективності інформаційно-аналітичної системи, визначенні ефектів від впровадження інформаційно-аналітичної системи); моделювання (для синтезу загальної моделі оточення підприємства, деталізованої моделі середовища функціонування харчового підприємства); індукції (при класифікації інформаційних потреб підприємства); дедукції (при виявленні відмінності значень економічних показників при різних рівнях їхнього дослідження); графічний (для наочного відображення досліджених економічних явищ).

Реалізація мети дисертації ґрунтується на системному підході до аналізу економічних явищ, зокрема на фундаментальних положеннях економічної теорії, а також теорії конкурентного аналізу, інтелектуального аналізу даних, системного аналізу, економіки підприємств, теорії міжнародної економіки.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці провідних зарубіжних і вітчизняних вчених, в яких висвітлюються теоретичні та методологічні засади інформаційного забезпечення діяльності підприємств, законодавчі й нормативні акти України, офіційні дані Держслужби статистики України, аналітичні записки, звіти та огляди ринків провідних світових маркетингових компаній, дані звітностей підприємств харчової промисловості, опитування керівників підприємств, особисті аналітичні розрахунки. Опрацювання інформаційних матеріалів проводилось за допомогою сучасних інформаційних технологій та програмного забезпечення, таких як «Statsoft Statistica», «Microsoft Excel», «Mindjet MindManager», «Fuzzy for Excel» та ін.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні

теоретичних положень і наданні практичних рекомендацій щодо розробки системи інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств харчової промисловості, що виявляється у наступному:

вперше:

- на базі обґрунтованих концептуальних положень розроблено систему інформаційно-аналітичного забезпечення експортоорієнтованих підприємств харчової промисловості, елементами якої є деталізована структурна модель середовища функціонування, функціональна модель системи інформаційно-аналітичного забезпечення, модель декомпозиції процесу функціонування підприємства харчової промисловості, яка спрямована на зовнішнє оточення підприємства та отримання інформації конкурентного характеру з метою підвищення ефективності прийнятих управлінських рішень;

удосконалено:

- тлумачення терміна «інформація» для інформаційно-аналітичної системи підприємства через розгляд критеріїв достовірності, повноти, точності, цінності, своєчасності, зрозумілості, доступності, чіткості. Удосконалена редакція терміна є підґрунтям формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств, що дало змогу розкрити сутність такої системи, виявити інформаційні потреби підприємства та визначити інформаційні джерела для її роботи;

- класифікацію джерел інформації за ознаками належності до інтернет-середовища як базу для проведення інформаційно-аналітичної роботи на експортоорієнтованих підприємствах харчової промисловості, що дає можливість виокремити інформаційні джерела, що є ресурсом для роботи системи інформаційно-аналітичного забезпечення;

- систему показників, що використовується для обґрунтування можливості виходу підприємства на зовнішній ринок, зокрема запропоновано багатофакторний інтегральний індекс доцільності виходу на закордонний ринок, складові якого визначаються експертним методом; з метою підвищення точності його розрахунку запропоновано використати методи нечіткої математики;

- методичні підходи до вимірювання ефективності функціонування інформаційно-аналітичних систем на підприємствах через їхній розгляд як нематеріальних активів, що робить можливим застосування сучасного інструментарію економічної оцінки і підвищує її точність;

набули подальшого розвитку:

- процес ідентифікації інформаційних потреб підприємств харчової промисловості як спосіб задання вимог, пріоритетів і вектора діяльності підрозділу інформаційного забезпечення, що дає змогу націлити наявні ресурси інформаційно-аналітичної системи фірми на вирішення конкретних завдань для обґрунтування прийняття правильних управлінських рішень;

- модель оточення підприємства у контексті системи його інформаційно-аналітичного забезпечення, яка є основним елементом цієї системи й охоплює компоненти зовнішнього ринку, національного зовнішнього середовища,

міжнародні організації та форс-мажорні фактори, проте відрізняється від існуючих тим, що призначена саме для вітчизняних підприємств харчової промисловості;

– комплекс аналітичних інструментів для здійснення інформаційного забезпечення підприємства, основою якого є (основними з яких є поєднання спеціальних прийомів аналізу зовнішньоекономічної діяльності фірми та загальноаналітичних методів із використанням засобів інформаційних технологій). Такий комплекс відрізняється від існуючих орієнтацією на інформаційні системи підтримки управлінських рішень вітчизняних підприємств харчової промисловості з обмеженими бюджетами.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у можливості практичного застосування системи інформаційного забезпечення на підприємствах харчової промисловості, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, що забезпечить підвищення стратегічної конкурентоспроможності цих компаній.

Одержані наукові результати та розробки автора прийняті до впровадження у ПАТ «Тернопільський молокозавод» для підтримки прийняття управлінських рішень через застосування методу визначення доцільності виходу на зовнішній ринок та використання підходу до оцінювання системи інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств через розгляд її як нематеріального активу (довідка вих. № 377/1 від 26.06.2015 р.); ТзОВ «Сім-Сім» при застосуванні підходу до імплементації системи інформаційно-аналітичного забезпечення через запровадження штабної системи управління, де штабом є підрозділ інформаційно-аналітичного забезпечення (довідка вих. № 178 від 30.04.2015 р.); ТзОВ «ІРС Систем» для оцінювання ефективності роботи інформаційно-аналітичного відділу через запропонований інтегральний коефіцієнт ефективності зовнішньоекономічної діяльності (довідка вих. № 1-10-14 від 01.10.2014 р.); у роботі Департаменту економічного розвитку, інвестиційної діяльності та міжнародного співробітництва Тернопільської обласної державної адміністрації, де застосовано методи ідентифікації інформаційних потреб підприємств для спрямування регіональної політики інформування малого та середнього бізнесу (довідка № 01-01/3 від 20.11.2014 р.).

Теоретичні та прикладні положення дисертаційної роботи використані в навчальному процесі Тернопільського національного економічного університету при викладанні дисциплін «Міжнародна конкурентна розвідка», «Міжнародні економічні відносини», «Інформаційні технології прийняття управлінських рішень», «Міжнародні статистичні класифікатори» (довідка № 126.29/2668 від 03.10.2014 р.).

Особистий внесок здобувача. Вище перелічені наукові результати є підсумком самостійних наукових розробок автора. Напрацювання, практичні впровадження, висновки і рекомендації, описані у дисертаційній роботі, отримані автором самостійно на основі аналізу та узагальнення теоретичних і практичних матеріалів.

Апробація результатів дисертації. Головні аспекти та результати дослідження обговорювались та отримали позитивну оцінку на трьох міжнародних науково-практичних конференціях: «Формування нового світового економічного порядку» (м. Тернопіль, 14–15 травня 2009 р.), «Формування єдиного наукового

простору Європи та завдання економічної науки» (м. Тернопіль, 28–29 травня 2009 р.), «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум 2012» (м. Харків, 5–7 грудня 2012 р.); 5 всеукраїнських наукових конференціях: «Українська наука: минуле, сучасність, майбутнє» (24 травня 2012 р.), «Сучасна наука: проблеми, потреби, перспективи» (27–28 вересня 2012 р.), «Україна у геоeкономічному просторі: глобальні виклики, сучасні тренди розвитку та соціокультурні трансформації» (15 травня 2013 р.), «Сучасна наука: інструмент динамічного розвитку економіки України» (20–21 травня 2013 р.), «Україна у геоeкономічному просторі: глобальні виклики, сучасні тренди розвитку та соціокультурні трансформації» (16 травня 2014 р.); на всеукраїнському науково-практичному семінарі «Інформаційно-аналітичні аспекти еволюційного розвитку економіки України у контексті світових тенденцій» (м. Тернопіль, 24 березня 2011 р.); на всеукраїнській школі-семінарі «Сучасні комп'ютерні інформаційні технології» (м. Тернопіль, 20–21 травня 2011 р.).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 17 одноосібних наукових праць загальним обсягом 4,58 друк. арк., з них 5 статей у фахових виданнях України (3,0 друк. арк.), 2 публікації у зарубіжних наукових виданнях (0,61 друк. арк.), 10 праць апробаційного характеру (0,97 друк. арк.).

Структура дисертаційної роботи. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг дослідження становить 244 сторінки та містить 16 таблиць на 10 сторінках, 52 рисунки на 40 сторінках, 11 додатків на 27 сторінках. Список використаних джерел налічує 212 найменувань на 21 сторінці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У першому розділі «**Теоретико-практичні основи інформаційно-аналітичного забезпечення економічної діяльності підприємств**» проаналізовано поняття «інформація» як фундаментальна база інформаційного забезпечення, виявлено способи ідентифікації інформаційних потреб підприємства, сформовано інформаційну базу для системи інформаційно-аналітичного забезпечення експортоорієнтованих підприємств харчової промисловості.

Здійснено аналіз напрацювань сучасних учених у сфері об'єкта дослідження, що дало змогу окреслити авторську дефініцію поняття «система інформаційно-аналітичного забезпечення» в контексті конкурентної боротьби вітчизняних підприємств при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, яка визначена як комплекс заходів, інструментів, інституцій, технічних засобів і кадрових ресурсів, який спрямований на надання особам, які приймають управлінські рішення, повного спектра релевантної інформації як для ситуаційного усвідомлення стану справ при прийнятті рішень, так і для достатнього рівня інформаційного заглиблення при вирішенні кожної конкретної проблеми, що виникає в ході зовнішньоекономічної діяльності. Ефективне функціонування такої системи на підприємстві має значною мірою підвищити конкурентоспроможність вітчизняних підприємств як на світових ринках, так і при веденні конкурентної боротьби із закордонними компаніями на внутрішньому ринку.

Функціонування будь-якого підприємства неможливе без наявності такого фактора, як інформація. Саме тому в ході вивчення процесів інформаційного забезпечення підприємств проаналізовано зміст поняття «інформація» як основа предмета дослідження. Процес інформаційного забезпечення підприємств розглянуто як діяльність, спрямовану на збір, обробку та надання інформації керівництву суб'єкта господарювання, а також створення нової інформації на базі існуючої.

На основі аналізу визначень поняття «інформація», зокрема як підгрунтя процесу інформаційного забезпечення, виявлено, що цей термін є надзвичайно багатогранним. У контексті інформаційно-аналітичного забезпечення поняття «інформація» визначено як набір відомостей у найрізноманітніших матеріально-енергетичних формах, які можуть бути прямо або опосередковано застосовані для отримання конкурентних переваг конкретним підприємством. Розмежовано поняття «дані», «відомості» та «знання». Встановлено, що перші два – це узагальнена, первинна категорія, яка є ресурсом для інформаційно-аналітичної роботи, а останнє – це результат, продукт її функціонування. Це дало змогу розробити підхід до аналізу інформаційних потреб підприємства. Синтезовано п'ятивимірну модель (рис. 1), яка дає можливість розкрити суть поняття «інформація» відповідно до систем інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств та виокремити найважливіші характеристики для аналізу макрооточення підприємства.

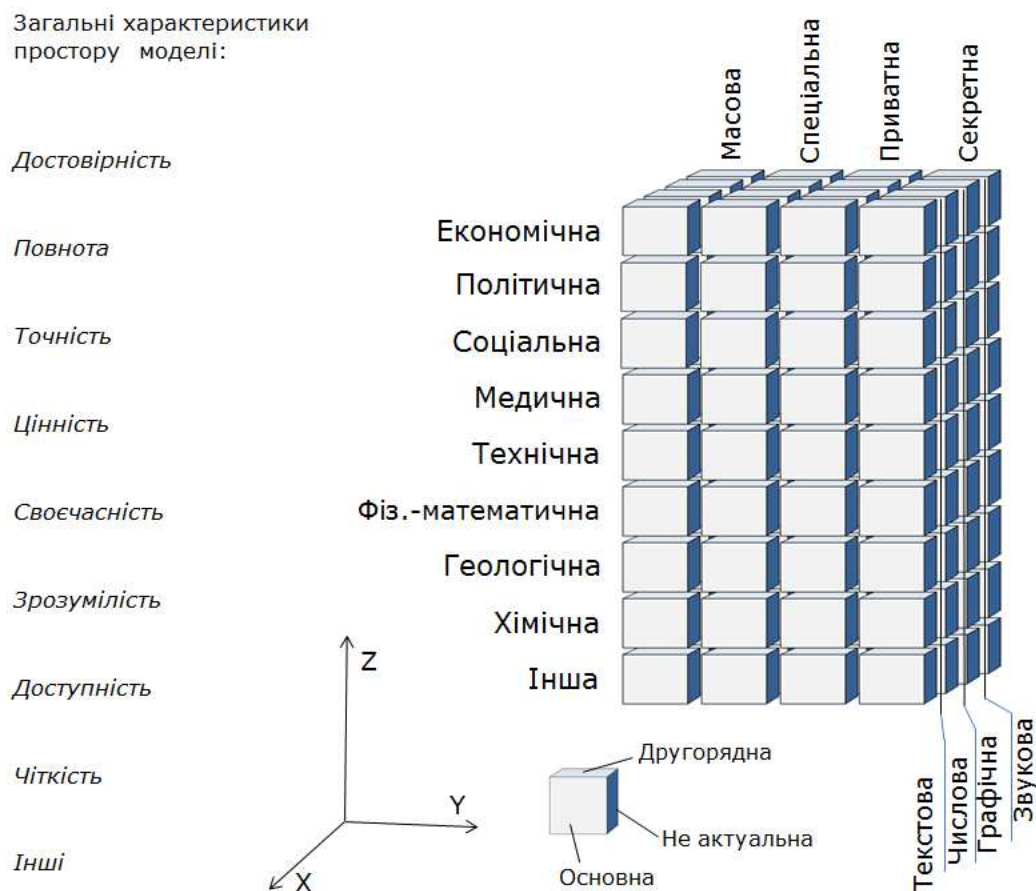

Рис. 1. Концептуальна модель інформації для інформаційно-аналітичної системи підприємства

Для визначення інформаційних потреб підприємств проаналізовано особливості харчової промисловості та виявлено, що вона має яскраво виражену галузеву специфіку, яка залежить від особливостей виробництва та різноманітності природно-кліматичних умов. З'ясовано, що до основних галузевих особливостей харчової промисловості належать такі:

- масовість і різноманіття продукції;
- залежність від розміщення джерел сировини та кінцевих споживачів (хоча існує багато винятків);
- сезонність виробництва в деяких підгалузях (цукрова, виноробна і т. ін.);
- обмежені терміни зберігання сировини та готової продукції;
- високі вимоги до якості продуктів (це особливо актуально при реалізації продукції на закордонних ринках);
- залежність якості продукції від характеристик сировини.

На основі аналізу досліджень учених запропоновано класифікацію інформаційних потреб, що дасть змогу підприємствам харчової промисловості використовувати сучасні інструменти конкурентного аналізу і простежувати реальну ситуацію на тому чи іншому ринку. Їх структуровано таким чином:

- за доступністю;
- за критерієм повноти;
- за функціональною ознакою;
- за поточною (тактичною, оперативною) актуальністю;
- за фактором впливу.

Систематизовано інформаційні джерела, з яких аналітики підприємства мають змогу отримувати дані для роботи системи інформаційного забезпечення (рис. 2).

Рис. 2. Джерела даних для системи інформаційно-аналітичного забезпечення

Визначено та проаналізовано склад основних інформаційних джерел. Інтернет-джерела охарактеризовано як найбільш перспективні та доступні саме для малих та середніх підприємств. Проведено дослідження найбільш доступних програмно-технічних засобів. Це загалом дало змогу створити надійну базу для використання аналітичних інструментів та отримання знань із масивів інформації.

Визначено, що склад необхідних джерел даних більшою мірою залежить від специфіки конкретного аналітичного завдання для підприємства та доступного переліку інструментальних засобів суб'єкта, який здійснює інформаційно-аналітичну роботу. Виявлено також, що використання інтернет-джерел часто може бути недостатнім для виконання інформаційно-аналітичних функцій, і аналітикам доводиться працювати із традиційними вихідними даними. Комплексне використання цих джерел дасть змогу вибудувувати грамотну стратегію, лінію поведінки та ефективно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність, конкуруючи на рівні з провідними світовими компаніями.

У другому розділі **«Аналіз системи інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств харчової промисловості, що здійснюють ЗЕД»** розкрито методичні підходи до аналізу оточення підприємства та ринкової кон'юнктури, здійснено аналіз тенденцій розвитку експортоорієнтованих підприємств харчової промисловості України, поточний стан їхнього інформаційно-аналітичного забезпечення.

Визначено та окреслено мікро- та макросередовище (оточення) підприємства, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність, і побудовано схему просторової взаємозалежності між елементами цих середовищ, що стало підґрунтям для деталізованої моделі, спрямованої саме на підприємства харчової промисловості, що реалізують власну продукцію на зовнішніх ринках.

Як аналітичний інструментарій для системи інформаційно-аналітичного забезпечення можна застосувати дуже широкий спектр методів, які напрацьовані у різних сферах економічної науки.

Виявлено відмінності значень показників для аналізу діяльності підприємства при різних рівнях їхнього дослідження та перелік інформаційних бар'єрів, що свідчить про необхідність додаткової обробки первинних даних, необхідність їхньої систематизації та неможливість у деяких випадках застосовувати їх для прийняття управлінських рішень.

За допомогою специфічних методів аналізу досліджено стан харчової промисловості та можливості здійснення зовнішньоекономічної діяльності та виробництва. Виявлено, що між параметрами «виробництво-експорт» харчової продукції відсутні чіткі кореляційні зв'язки. В цій галузі наявна певна ентропія, що вказує на відсутність можливості визначення адекватних стратегій керівництвом підприємства без належного інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських рішень (рис. 3). З цієї причини, попри наявність певної циклічності у виробництві продуктів харчування, здійснювати прогнозування тих чи інших параметрів, використовуючи сучасні екстраполяційні інструменти, з належною точністю дуже складно, що підтверджує необхідність застосування методу ARIMA для передбачення майбутніх обсягів експорту.

Здійснено аналіз стану харчової промисловості України за параметрами «виробництво-експорт», який підтвердив, що в цій галузі достатньо високий рівень ентропії, непередбачуваності, а можливості прогнозування на середньо- та довгострокову перспективу практично відсутні. В таких умовах лише інформаційно-аналітична система підприємства здатна виявити приховані взаємозв'язки та залежності між економічними явищами і стати засобом для векторизації діяльності суб'єктів господарювання.

Кластеризація експорту продукції харчової промисловості України

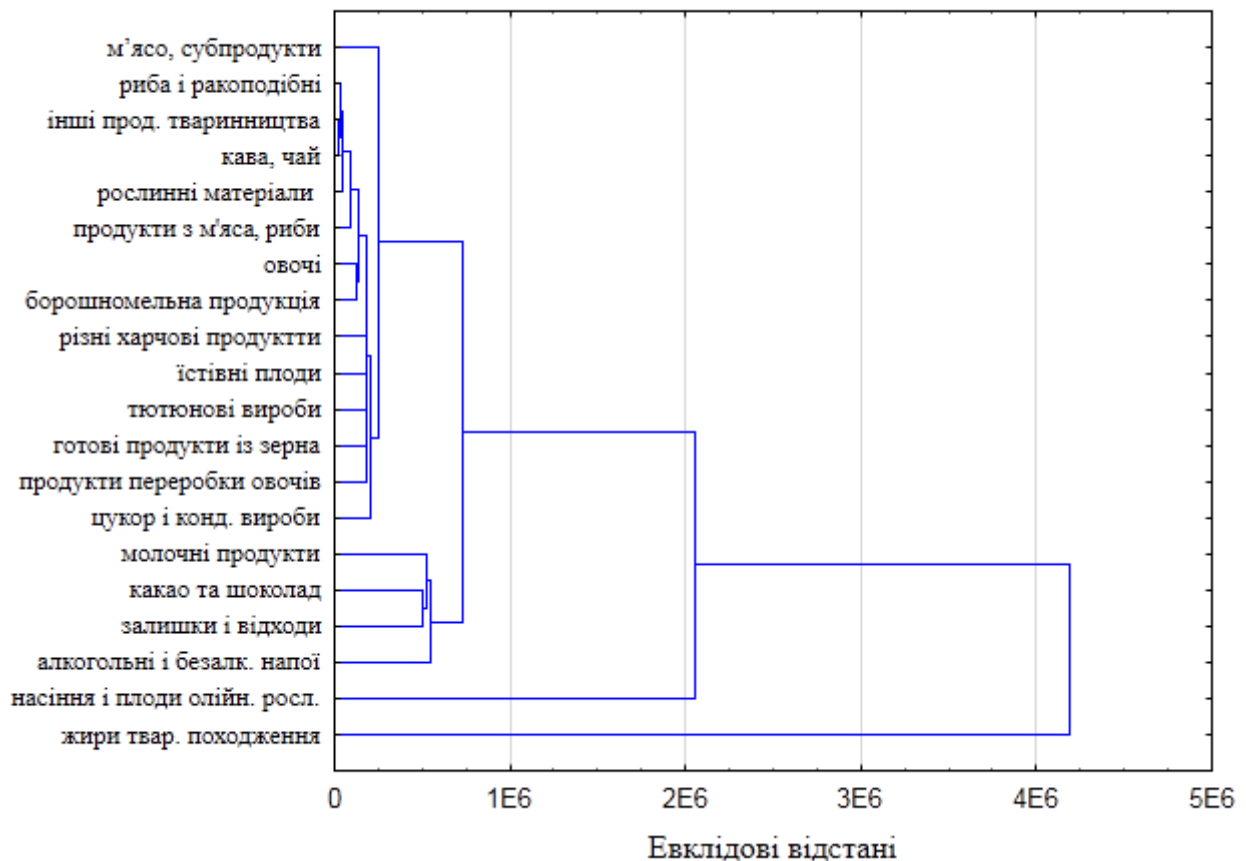

Рис. 3. Деревограма кластерного аналізу експорту харчової продукції України

Вивчено діяльність десяти вітчизняних підприємств-виробників харчової продукції, з яких обрано три найбільш типових малого та середнього розміру. Визначено, що інформаційно-аналітичні системи цих підприємств знаходяться у зародковому стані, а керівництву часто доводиться приймати рішення без належної інформаційної підтримки або здійснювати пошук та аналіз інформації самотужки, відволікаючись від своїх основних обов'язків. Із зростанням підприємства інформаційно-аналітична робота переорієнтовується на аналіз зовнішнього конкурентного середовища. Виявлено позитивний факт, що підприємці усвідомлюють потребу в інформаційно-аналітичних системах, проте через певні перешкоди не впроваджують їх.

Здійснено аналіз стану інформаційного забезпечення державного рівня з інституційної точки зору. Виявлено основні недоліки в діяльності державних та недержавних інформаторів підприємств, зокрема відсутність її спрямування на забезпечення даними конкурентного характеру, непослідовність, систематичність у

роботі, її декларативний характер. Проаналізовано особливості та вивчено підходи до бізнес-аналізу, які застосовують провідні компанії, що здійснюють інформаційне забезпечення підприємств на комерційній основі. На базі цих даних виявлено, що подібні компанії часто є вузькоспеціалізованими і не завжди здійснюють загальноплановий аналіз. Проте їхній досвід доцільно використати в інформаційно-аналітичній системі. Здійснено систематизацію всіх компонентів, елементів, процесів, які необхідні для інформаційно-аналітичної роботи. Запропоновано їхнє об'єднання логічними взаємозв'язками, що уможливило синтез системи інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств харчової промисловості, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

У третьому розділі **«Удосконалення системи інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств харчової промисловості»** побудовано модель інформаційно-аналітичного забезпечення ЗЕД підприємств харчової промисловості, розглянуто практичний аспект імплементації системи інформаційного забезпечення у діяльність підприємств, запропоновано систему показників для оцінювання ризиковості виходу підприємства на закордонний ринок, здійснено обґрунтування методичних засад оцінювання ефективності функціонування інформаційно-аналітичних систем на підприємствах.

Створено модель системи інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств харчової промисловості, яка складається із трьох компонентів:

- деталізованої структурної моделі середовища функціонування (рис. 4), яка створена на базі моделі просторової взаємозалежності та моделі мікро- і макросередовища підприємства;
- функціональної моделі системи інформаційно-аналітичного забезпечення;
- моделі декомпозиції процесу функціонування підприємства харчової промисловості, що здійснює ЗЕД.

Функціональна модель системи інформаційно-аналітичного забезпечення харчових підприємств є п'ятиетапною. Вона відображає загальний перебіг інформаційно-аналітичного процесу:

- формування стратегії та вихідного завдання;
- формалізація структури дослідження;
- збирання та нагромадження масиву даних;
- інформаційно-аналітична обробка;
- підготовка звітів/формування рекомендацій та корективів у стратегію.

Модель декомпозиції процесу функціонування підприємства харчової промисловості є процесом визначення даталогічної та інфологічної структур і поля для роботи системи інформаційно-аналітичного забезпечення суб'єктів господарювання на основі класифікаторів видів економічної діяльності.

Ці три моделі становлять систему інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств харчової промисловості, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. Така система є масштабованою, може бути імplementованою як на великих, так і на малих та середніх фірмах, і здатна виконувати всі покладені на неї функції. Це підтверджено запропонованими способами її впровадження у компаніях, які досліджено.

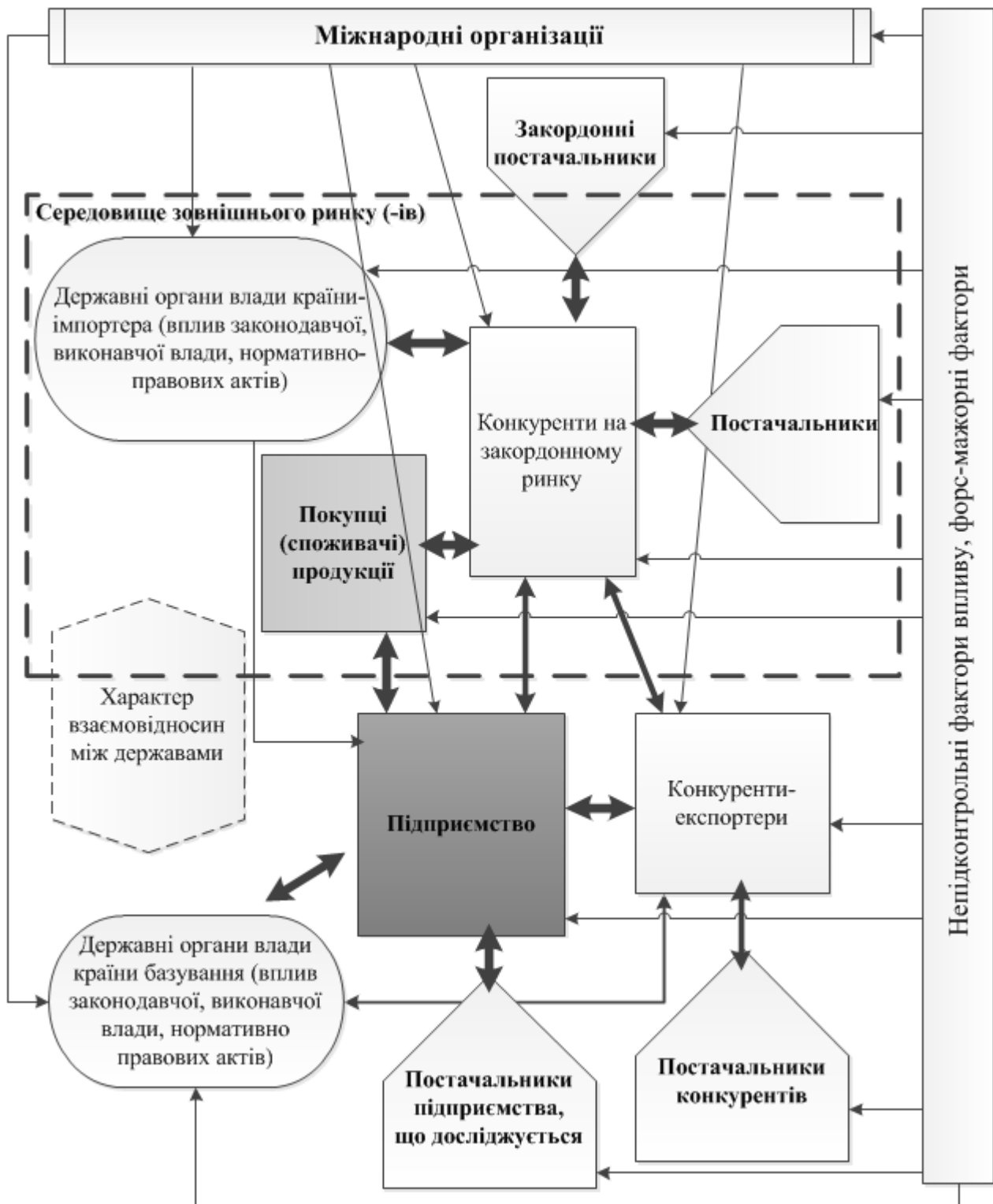

Рис. 4. Деталізована структурна модель середовища функціонування підприємства харчової промисловості, що здійснює ЗЕД

За особливостями системи інформаційно-аналітичного забезпечення визначено, що оптимальним варіантом організаційної структури такої системи на малих та середніх підприємствах є лінійно-штабна. Запропоновано способи імплементації системи інформаційно-аналітичного забезпечення на досліджених підприємствах в організаційному аспекті та доведено, що таке упровадження є ефективним і малозатратним.

Узагальнено й сконцентровано масив знань у певні індекси та показники внутрішнього і зовнішнього середовищ, які спрощують й оптимізують процес прийняття управлінських рішень щодо стратегічних напрямків розвитку та діяльності суб'єкта господарювання, що дало змогу запропонувати багатофакторний індекс можливості виходу на закордонний ринок підприємством харчової промисловості.

Для остаточного обґрунтування прийняття рішення або бізнес-стратегії рекомендовано застосовувати метод дерева рішень. Для підвищення точності та нівелювання експертної похибки і негативних суб'єктивних факторів методу дерева рішень, а також загального підвищення ефективності прийняття управлінських рішень, запропоновано застосовувати теорію нечітких множин. Для цього малим і середнім підприємствам рекомендовано використовувати доступне за ціною та функціональними характеристиками програмне забезпечення, прикладом якого може бути додаток «Fuzzy for Excel», розроблений вітчизняними науковцями.

На основі визначення переваг та ефектів, які можна отримати в результаті імплементації системи інформаційно-аналітичного забезпечення, встановлено, що вони можуть виявлятися як на рівні малих і середніх підприємств, так і на макрорівні. Відповідно система інформаційно-аналітичного забезпечення є не лише інструментом надання конкурентних переваг окремим підприємствам харчової промисловості, а й засобом державної політики підтримки малого і середнього бізнесу та імпортозаміщення.

Для оцінювання ефективності роботи системи інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств запропоновано визначити її як нематеріальний актив. Базуючись на цьому, описано головні проблеми вимірювання ефективності такої системи та запропоновано підхід до оцінювання результатів її роботи через індекс ефективності інвестицій в інформаційно-аналітичну систему фірми. Створено багаторівневу ієрархічну факторну модель визначення ефективності системи інформаційно-аналітичного забезпечення на підприємствах харчової промисловості. На її основі розроблено і запропоновано метод вимірювання ефективності інформаційної системи, що дасть змогу більш точно виявляти витрати на неї, прогнозувати економічні результати її роботи та очікувані ефекти для кожного підприємства.

ВИСНОВКИ

У дисертації проведено теоретичне узагальнення та здійснено нове вирішення науково-практичного завдання щодо інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств харчової промисловості через розробку практично-орієнтованого інструмента підтримки управлінських рішень в широкому аспекті конкурентної діяльності цих підприємств на зовнішніх ринках. Проведене дисертаційне дослідження дало можливість зробити такі висновки:

1. Інформація є фундаментальною базою інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств. Під нею потрібно розуміти набір відомостей у різноманітних матеріально-енергетичних формах, які можуть бути прямо або опосередковано застосовані для отримання конкурентних переваг підприємством.

Запропонована модель цієї категорії в розрізі інформаційно-аналітичного забезпечення дозволила розкрити інформаційні потреби підприємств та виділити релевантні інформаційні джерела для інструментарію системи інформаційного забезпечення. Поняття інформація, дані та знання не є синонімами. Інформацією є загальнопланові відомості, даними виступають відомості, що стосуються підприємства, знаннями є оброблена та підготовлена інформація, яка може бути використана для прийняття управлінських рішень.

2. Інформаційні потреби фірми потрібно класифікувати за такими ознаками: доступністю, критерієм повноти, функціональною ознакою, поточною актуальністю, фактором впливу. Такий підхід дозволяє використовувати широке коло інструментів конкурентного аналізу і більш чітко формулювати цілі, завдання та пріоритети для інформаційно-аналітичної системи.

3. Систематизація інформаційних джерел, які є придатними для використання експортоорієнтованими підприємствами харчової промисловості, дозволила виявити наявність зв'язку між традиційними та інтернет-джерелами вихідних даних. Їх вибір залежить від конкретного аналітичного завдання та наявних ресурсів підприємства. Використання відкритих джерел та мережі Інтернет часто є достатнім для створення якісної основи для здійснення інформаційно-аналітичної діяльності, що є особливо цінним для малих і середніх підприємств з обмеженими бюджетами на інформаційні системи.

4. Складена на основі узагальнення методичних підходів до вивчення оточення фірми та ринкової кон'юнктури схема мікро- та макросередовища підприємства, яке здійснює зовнішньоекономічну діяльність, стала базою для створення складового елемента системи інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств харчової промисловості – деталізованої структурної моделі середовища функціонування компанії.

5. Не всі методи та прийоми аналізу кон'юнктури, макрооточення підприємства можуть бути ефективно застосовані вітчизняними підприємствами харчової промисловості. Основними причинами цього є відсутність належної інформаційної бази, інфраструктури, їх орієнтація на великі компанії та на довготермінові стратегії діяльності. З іншого боку, для системи інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств доцільно використовувати не лише відомі підходи до аналізу зовнішньоекономічної діяльності, але і всі доступні загально-аналітичні методи. Кожне конкретне завдання інформаційного забезпечення потребує свого набору інструментів та засобів для його вирішення.

6. Між показниками «виробництво-експорт» підприємств харчової промисловості України практично відсутній прямий зв'язок, існує певна ентропія та невизначеність. Екстраполяційні інструменти прогнозування, не зважаючи на наявність циклічності у виробництві харчової продукції, не дозволяють повною мірою і з достатньою точністю визначати існуючі тренди та тенденції. Інформаційно-аналітичні системи підприємств наявні у зародковому стані, їх діяльність націлена на обслуговування внутрішніх виробничих процесів, а вивченням зовнішнього конкурентного середовища зайнятий вищий управлінський персонал. Особливо гострою дана ситуація є на малих і середніх підприємствах.

Позитивним моментом є усвідомлення керівництвом необхідності упровадження та застосування інформаційно-аналітичних засобів.

Декларативний характер надання послуг державними і недержавними організаціями в аспекті інформаційного забезпечення діяльності підприємств не дозволяє отримувати явні конкурентні переваги при здійсненні експортної діяльності, тому доцільним є впровадження та використання повноцінних інформаційно-аналітичних інструментів.

7. Синтезована модель інформаційно-аналітичного забезпечення складається з трьох моделей-компонентів: структурної моделі середовища функціонування підприємства, функціональної моделі системи інформаційно-аналітичного забезпечення та моделі декомпозиції процесу функціонування підприємства харчової промисловості, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність. Всі вони є необхідними і достатніми для вирішення поставлених перед такою системою завдань. Пропонована система є масштабовуваною – її можливо використовувати як на великих та середніх харчових підприємствах, так і на малих, які не мають можливості імплементувати дорогі інформаційні системи для підтримки управлінських рішень. Упровадження такої системи у вигляді штабної організаційної структури фірми дозволить мінімізувати витрати на її створення та функціонування.

8. Для оцінки ризиковості виходу підприємства на закордонний ринок доцільно використати розроблену комплексну систему показників, агреговану у багатофакторний індекс можливості виходу на ринок. Хоч експертний метод визначення деяких її компонентів є дискусійним, у зв'язку із наявністю фактора суб'єктивності, його недоліки можна зменшити або нівелювати, використовуючи методи дерева рішень та нечіткої математики.

9. Функціонування системи інформаційно-аналітичного забезпечення має вагомий позитивний ефект та зрушення не лише для підприємства, де ця система функціонує, але і для держави загалом. Державну політику підтримки малого і середнього бізнесу варто скерувати по вектору надання інформаційно-аналітичної підтримки підприємств харчової промисловості щодо їх зовнішньоекономічної діяльності, оскільки пошук, обробка та підготовка аналітичної інформації конкурентного характеру суттєво спрощує та оптимізує процес прийняття управлінських рішень щодо стратегічних напрямків розвитку підприємства. Для конкретної оцінки ефективності та результатів систему інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств потрібно визнати нематеріальним активом.

ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Гайда Т. Ю. Бенчмаркінг та бізнес-аналітика: порівняльний аналіз використання на підприємствах / Т. Ю. Гайда // Інноваційна економіка. – 2012. – № 7(33). – С. 289–293 (0,5 друк. арк.).

2. Гайда Т. Ю. Інформаційні основи впровадження бізнес-розвідки на підприємствах / Т.Ю. Гайда // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2012. – № 4. – С. 77–83 (0,54 друк. арк.).

3. Гайда Т. Ю. Метод дерева рішень в системі інформаційного забезпечення ВЕД підприємств харчової промисловості / Т. Ю. Гайда // Актуальні проблеми гуманітарних і естественних наук. – Москва : Литера. – 2014. – № 4 (63). – С. 186–189 (0,4 друк. арк.).

4. Гайда Т. Ю. Проблеми вимірювання ефективності систем інформаційного забезпечення підприємств [Електронний ресурс] / Т. Ю. Гайда // Ефективна економіка. – 2014. – №9. – Режим доступу : www.economy.nayka.com.ua (0,62 друк. арк.).

5. Haida T. Structural Model of Food Enterprise's Foreign Economic Activities as the Basis of Its Information Support / T. Haida // Eastern European Scientific Journal. – Düsseldorf : Auris Verlag. – 2014. – P. 61–64 (0,21 друк. арк.).

6. Гайда Т. Ю. Концептуальна модель інформації в контексті аналітичного забезпечення діяльності підприємств / Т. Ю. Гайда // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2014. – № 3. – С. 121–132 (0,78 друк. арк.).

7. Haida T. Economic Data Sources for Enterprise's Information and Analytical Support Systems / T. Haida // Галицький економічний вісник. – 2014. – № 3(46) – С. 61–68 (0,56 друк. арк.).

Опубліковані праці апробаційного характеру:

8. Гайда Т. Ю. Глобальна економіка: ретроспектива, особливості та динаміка / Т. Ю. Гайда // Формування нового світового економічного порядку : зб. тез доп. Міжнар. наук. конф. молодих вчен. (14–15 трав. 2009 р.). – Тернопіль, 2009. – С. 43–45 (0,06 друк. арк.).

9. Гайда Т. Ю. Інформація як ключовий чинник економічного розвитку / Т. Ю. Гайда // Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (28–29 трав. 2009 р.). – Тернопіль, 2009. – С. 299–301 (0,11 друк. арк.).

10. Гайда Т. Ю. Специфіка індикативної бази показників інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств, що здійснюють ЗЕД / Т. Ю. Гайда // Інформаційно-аналітичні аспекти еволюційного розвитку економіки України у контексті світових тенденцій : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару студ., асп. та молодих вчен. (24 берез. 2011 р.). – Тернопіль, 2011. – С. 93–95 (0,09 друк. арк.).

11. Гайда Т. Ю. Інституційне забезпечення аналітики для підприємств, що здійснюють ЗЕД / Т. Ю. Гайда // Сучасні комп'ютерні інформаційні технології : матеріали Першої всеукр. школи-семінару молодих вчен. і студ. (20–21 трав. 2011 р.). – Тернопіль, 2011. – С. 158–159 (0,11 друк. арк.).

12. Гайда Т. Ю. Інформаційне забезпечення діяльності підприємств як захист від реверсного інжинірингу / Т. Ю. Гайда // Українська наука: минуле, сучасність, майбутнє : матеріали 13-ї Всеукр. наук. інтернет-конф., (24 трав. 2012 р.). – Тернопіль, 2012. – С. 7–8 (0,07 друк. арк.).

13. Гайда Т. Ю. Інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств: юридичний аспект та економічні наслідки / Т. Ю. Гайда // Сучасна наука: проблеми, потреби, перспективи : матеріали 14-ї Всеукр. наук. інтернет-конф. (27–28 верес. 2012 р.). – Тернопіль, 2012. – С. 3–4 (0,08 друк. арк.).

14. Гайда Т. Ю. Інформація як виробничий ресурс / Т. Ю. Гайда // Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум 2012» : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (5–7 груд. 2012 р.). – Х. , 2012. – С. 104–105 (0,09 друк. арк.).

15. Гайда Т. Ю. Data Mining як практичний інструмент інформаційного забезпечення підприємств / Т. Ю. Гайда // Україна у геоekonomічному просторі: глобальні виклики, сучасні тренди розвитку та соціокультурні трансформації : матеріали Всеукр. наук. інтернет-конф. (15 трав. 2013 р.). – Тернопіль, 2013. – С. 29–30 (0,14 друк. арк.).

16. Гайда Т. Ю. Проблеми застосування теорії ігор в інформаційному забезпеченні підприємств / Т. Ю. Гайда // Сучасна наука: інструмент динамічного розвитку економіки України : матеріали 21-ї Всеукр. наук. інтернет-конф. (20–21 трав. 2013 р.). – Тернопіль, 2013. – С. 4–5 (0,08 друк. арк.).

17. Гайда Т. Ю. Проблеми вимірювання ефективності систем інформаційного забезпечення підприємств / Т. Ю. Гайда // Україна у геоekonomічному просторі: глобальні виклики, сучасні тренди розвитку та соціокультурні трансформації : матеріали II Всеукр. наук. інтернет-конф. (16 трав. 2014 р.). – Тернопіль, 2014. – С. 21–22 (0,14 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Гайда Т. Ю. Система інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств харчової промисловості. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Тернопільський національний економічний університет Міністерства освіти і науки України. – Тернопіль, 2015.

У дисертації досліджено проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень на підприємствах харчової промисловості, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

Запропоновано тлумачення терміна «інформація» у контексті інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств. Окреслено способи ідентифікації інформаційних потреб підприємства. Здійснено аналіз та систематизацію інформаційних джерел для інформаційного забезпечення підприємств харчової промисловості.

Узагальнено методичні підходи до аналізу середовища функціонування підприємства і ринкової кон'юнктури. Визначено співвідношення загальних та спеціальних аналітичних інструментів для дослідження інформаційно-аналітичної системи підприємства харчової промисловості.

Розроблено модель системи інформаційно-аналітичного забезпечення фірми-виробника харчової продукції та запропоновано спосіб її імплементації на підприємствах. Запропоновано спосіб імплементації такої системи в організаційну структуру фірми та метод оцінки через розгляд її як нематеріального активу.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, система, підприємство, харчова промисловість, зовнішньоекономічна діяльність, підтримка управлінських рішень.

АННОТАЦИЯ

Гайда Т. Ю. Система информационно-аналитического обеспечения внешнеэкономической деятельности предприятий пищевой промышленности. – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Тернопольский национальный экономический университет Министерства образования и науки Украины. – Тернополь, 2015.

Диссертация посвящена исследованию проблемы информационно-аналитического обеспечения принятия управленческих решений на украинских предприятиях пищевой промышленности, осуществляющих внешнеэкономическую деятельность.

Доказано, что информация выступает базовой категорией информационно-аналитического обеспечения внешнеэкономической деятельности предприятий. Рассмотрено соотношение понятий «данные», «ведомости», «знания». Предложено концептуальную модель информации для системы информационно-аналитического обеспечения внешнеэкономической деятельности предприятий пищевой промышленности.

Рассмотрена проблема информационных потребностей предприятия и предложена классификация этих потребностей, как способа задания направления деятельности системе информационно-аналитического обеспечения, за критериями доступности, полноты, функциональности, текущей актуальности и фактором влияния. Исследованы особенности пищевой промышленности в разрезе специфики отрасли.

Изучены возможные источники информации для работы информационно-аналитической системы. Осуществлен анализ и систематизация таких информационных источников с выделением традиционных и интернет-источников. Выявлено различие значений показателей для анализа деятельности предприятий при различных уровнях их исследования и определен перечень главных информационных барьеров.

Проанализированы особенности рыночной конъюнктуры, что позволило определить микро- и макроокружение фирмы, построить схему пространственной взаимосвязи между их элементами, которая послужила базой для детализированной структурной модели среды функционирования ВЭД предприятия пищевой промышленности. Изучен аналитический инструментарий и рассмотрена

пригодность различных аналитических инструментов для информационно-аналитической работы на предприятиях пищевой промышленности.

Выявлены главные проблемы отечественных предприятий пищевой промышленности в аспекте информационно-аналитического обеспечения в процессе анализа пищевой отрасли Украины в разрезе «производство-экспорт» с использованием современных аналитических методов (кластерный, корреляционный анализ, экстраполяция).

Разработана модель системы информационно-аналитического обеспечения фирмы-производителя пищевой продукции, осуществляющей внешнеэкономическую деятельность, которая состоит из трех компонентов: структурной модели среды функционирования предприятия, функциональной модели системы информационно-аналитического обеспечения, модели декомпозиции процесса функционирования предприятия. Рассмотрены способы имплементации и функционирования такой системы в организационной структуре исследуемых предприятий.

Штабная организационная система предприятия определена как наиболее оптимальная для имплементации информационно-аналитического отдела на малых и средних фирмах.

Предложен комплекс индикаторов в виде интегрального индекса целесообразности выхода на зарубежный рынок и методический аппарат для их вычисления относительно стратегических направлений деятельности предприятия. Описаны методы минимизации негативных последствий субъективности экспертной оценки некоторых его компонентов на основании методов нечёткой математики и дерева решений.

Сделаны предложения относительно способов оценки эффективности функционирования системы информационного обеспечения через ее рассмотрение как нематериального актива, а также описаны эффекты, которые могут проявиться в результате внедрения предлагаемой системы информационно-аналитического обеспечения на уровне государства и предприятия. Предложен подход к оценке результатов работы такой системы через индекс эффективности инвестиций в информационные системы фирмы. Предложено многофакторную многоуровневую модель определения эффективности системы информационно аналитического обеспечения на предприятиях пищевой промышленности. На её основании предложен метод измерения результативности информационно-аналитической системы предприятия, что позволит более точно выявлять издержки на неё, прогнозировать экономические результаты её работы для каждой фирмы.

Ключевые слова: информационно-аналитическое обеспечение, система, предприятия пищевой промышленности, внешнеэкономическая деятельность, поддержка управленческих решений.

ANNOTATION

Haida T. Y. System of informational and analytical support of food industry enterprises' international activity. – Manuscript.

Dissertation for getting the scientific degree of the Candidate of Economic Sciences with specialization in 08.00.04 – Economics and management of enterprises (by economic

activity). – Ternopil National Economic University of Ministry of Education and Science of Ukraine. – Ternopil, 2015.

The dissertation is focused on the challenges of informational and analytical support of managerial decision-making at food industry enterprises engaged in foreign economic activity.

In his dissertation, the author proposed a conceptual model of the term “information” as the basic category of enterprises’ information support. Analysis and systematization of data sources that are necessary for informational and analytical support system were performed.

Methodical approaches to the analysis of enterprise environment and market situation were summarized. The correlation between common and special analytical tools for the examination of a food industry enterprise’s informational/analytical system was identified.

The model of informational and analytical support system of a foodstuffs manufacturer was developed; a method of its implementation at the studied enterprises was presented. A method for implementing such a system into the company’s organizational structure and for the assessment thereof as an intangible asset were described.

Key words: informational and analytical support, system, business, food industry, foreign trade, support of management decisions.

Підписано до друку 20.11.2015 р.
Формат 60х90/16. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублюванні.
Умов. друк. арк. 0,9. Обл. вид. арк. 1,0.
Зам. № А038-15. Тираж 150 прим.

Видавець та виготовлювач
Тернопільський національний економічний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46004

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04.2009 р.*

Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ»
вул. Бережанська, 2, м. Тернопіль, 46004
тел. (0352) 47-58-72
E-mail: edition@tneu.edu.ua